

Державне управління

УДК 35.5(477)

Романенко Євген Олександрович

*доктор наук з державного управління, професор,
Заслужений юрист України, Президент Всеукраїнської асамблеї
докторів наук з державного управління, Проректор
Міжрегіональна Академія управління персоналом*

Романенко Евгений Александрович

*доктор наук по государственному управлению, профессор,
Заслуженный юрист Украины, Президент Всеукраинской ассамблеи
докторов наук по государственному управлению, Проректор
Межрегиональная Академия управления персоналом*

Romanenko Yevgeniy

*Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
Honored Lawyer of Ukraine, President of the Ukrainian Assembly
of Doctors of Sciences in Public Administration, Vice-Rector
Interregional Academy of Personnel Management*

ORCID: 0000-0003-2285-0543

Жукова Ірина Віталіївна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
Виконавчий директор Президії Всеукраїнської асамблеї
докторів наук з державного управління,
завідувач кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом
Міжрегіональна академія управління персоналом*

Жукова Ирина Витальевна

*кандидат наук по государственному управлению, доцент,
исполнительный директор Президиума Всеукраинской ассамблеи
докторов наук по государственному управлению,
заведующая кафедрой профессионального образования*

и управления учебным заведением

Межрегиональная академия управления персоналом

Zhukova Irina

Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor,

Executive Director of the Presidium of the Ukrainian Assembly of

Doctors of Sciences in Public Administration,

Head of the Department of Vocational Education

and Management of the Educational Institution

Interregional Academy of Personnel Management

ORCID: 0000-0003-4927-0610

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ

ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

ПУТИ ОПТИМИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ

КОММУНИКАТИВНОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ

WAYS OF OPTIMIZATION THE STATE COMMUNICATION POLICY

IN UKRAINE

***Анотація.** Визначено, що у сучасних умовах соціально-економічного та політичного розвитку, реалізації системних реформ, запровадження новітніх модернізаційних стратегій у різних сферах суспільного життя особливої ваги набуває розроблення інституційних форм оптимізації державної комунікативної політики. Обґрунтовано, що відсутність чітко визначених інституційних структур у формі конкретних комунікативних підрозділів органів державної влади, сьогодні здебільшого провокує неефективність державного управління, блокує публічність у сфері державної політики, поглиблює відрив між органами державної влади та суспільством.*

Доведено існування суттєвих проблем з формуванням та реалізацією ефективної державної політики у сфері розвитку інформаційного

суспільства - не виконано план дій щодо реалізації Закону України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки", відсутній план дій щодо реалізації національної стратегії подальшого розвитку інформаційного суспільства в Україні; не подолано цифрову нерівність у доступі громадян України до електронних комунікацій та інформаційних ресурсів; повільно зростає рівень комп'ютерної грамотності населення; низький рівень впровадження та використання можливостей ІКТ у сферах освіти, науки, культури, охорони здоров'я, в агропромисловому комплексі та інших секторах економіки; відсутні відповідні галузеві та міжгалузеві програми; підтримка поглиблення демократичних процесів слабо координувана та несистемна, зокрема щодо проведення виборів, голосувань, загальнонаціональних та місцевих референдумів, опитувань та консультацій, запровадження механізмів громадсько-державного партнерства, здійснення громадського контролю на засадах широкого використання ІКТ та мережі Інтернет. Зазначено, що одним із своєчасних інституціональних прийомів оптимізації державної комунікативної політики в Україні має стати інституційно-конвергентна модель управління інформаційно-комунікативною сферою. Виходячи із того, що її структурні елементи перебувають у найбільш функціонально-інтегрованих умовах, не можна чітко розподілити предметне поле Інтернет-мережі, телекомунікацій, радіомовлення, оскільки вони сьогодні перебувають у детермінованому взаємозв'язку, а відтак сфера та види інформаційних продуктів та послуг сьогодні уніфіковані.

Ключові слова: державна комунікативна політика, інституційно-конвергентна модель управління інформаційно-комунікативною сферою, механізми громадсько-державного партнерства, розвиток інформаційного суспільства.

Анотація. Установлено, что в современных условиях социально-экономического и политического развития, реализации системных реформ,

внедрения новейших модернизационных стратегий в различных сферах общественной жизни особое значение приобретает разработка институциональных форм оптимизации государственной коммуникативной политики. Обосновано, что отсутствие четко определенных институциональных структур в форме конкретных коммуникативных подразделений органов государственной власти, сегодня в основном провоцирует неэффективность государственного управления, блокирует публичность в сфере государственной политики, углубляет разрыв между органами государственной власти и обществом.

Доказано существование проблем с формированием и реализацией эффективной государственной политики в сфере развития информационного общества - не выполнен план действий по реализации Закона Украины "Об основных принципах развития информационного общества в Украине на 2007-2015 годы", отсутствует план действий по реализации национальной стратегии дальнейшего развития информационного общества в Украине; не преодолено цифровое неравенство в доступе граждан Украины к электронным коммуникациям и информационным ресурсам, медленно растет уровень компьютерной грамотности населения; низкий уровень внедрения и использования возможностей ИКТ в сферах образования, науки, культуры, здравоохранения, в агропромышленном комплексе и других секторах экономики; отсутствуют соответствующие отраслевые и межотраслевые программы; поддержка углубления демократических процессов слабо координирована и несистемна, в частности относительно проведения выборов, голосований, общенациональных и местных референдумов, опросов и консультаций, внедрения механизмов общественно-государственного партнерства, осуществления общественного контроля на основе широкого использования ИКТ и сети Интернет. Отмечено, что одним из своевременных институциональных

приемов оптимизации государственной коммуникативной политики в Украине должна стать институционально-конвергентная модель управления информационно-коммуникативной сфере. Исходя из того, что ее структурные элементы находятся в наиболее функционально-интегрированных условиях, нельзя четко распределить предметное поле Интернет-сети, телекоммуникаций, радиовещания, так как они находятся в детерминированной взаимосвязи, а затем сфера и виды информационных продуктов и услуг сегодня унифицированы.

Ключевые слова: *государственная коммуникативная политика, институционально-конвергентная модель управления информационно-коммуникативной сферы, механизмы общественно-государственного партнерства, развитие информационного общества.*

Summary. *It has been established that in modern conditions of socio-economic and political development, the implementation of systemic reforms, the introduction of the latest modernization strategies in various spheres of public life, the development of institutional forms for optimizing the state communication policy takes on particular importance. It is substantiated that the absence of clearly defined institutional structures in the form of specific communicative units of government bodies, today mainly provokes the inefficiency of government, blocks publicity in public policy, deepens the gap between government bodies and society.*

Proved the existence of problems with the formation and implementation of an effective state policy in the development of the information society - the action plan to implement the Law of Ukraine "On the basic principles of the information society development in Ukraine for 2007-2015" has not been fulfilled, there is no action plan to implement the national strategy for the further development of information societies in Ukraine; the digital inequality in access of citizens of Ukraine to electronic communications and information resources has not been overcome, the level of computer literacy of the population is slowly increasing;

low level of implementation and use of information and communication technologies opportunities in the fields of education, science, culture, health, in the agro-industrial complex and other sectors of the economy; there are no relevant industry and intersectoral programs; support for deepening democratic processes is poorly coordinated and non-systemic, in particular with regard to holding elections, voting, nationwide and local referendums, polls and consultations, introducing mechanisms of public-state partnerships, exercising public control through the widespread use of information and communication technologies and the Internet. It was noted that one of the timely institutional methods for optimizing the state communication policy in Ukraine should be an institutional-convergent model of managing the information and communication sphere. Given that its structural elements are in the most functionally integrated conditions, it is impossible to clearly distribute the subject field of the Internet network, telecommunications, broadcasting, as they are in a deterministic relationship, and then the scope and types of information products and services are unified today.

Key words: *state communication policy, institutional convergent model of information and communication management, mechanisms of public-state partnership, development of the information society.*

Постановка проблеми. Інформаційна та комунікативні системи державного управління постійно видозмінюються та вдосконалюються набуваючи нової якості, що приводять до оптимізаційно-модерного оновлення держави загалом. Основою такого оновлення в сучасній Україні виступає формування «єдиного інформаційно-комунікативного правового простору, який забезпечує інформованість всіх структур суспільства та кожного громадянина окремо» [1]. Це ставить питання про запровадження відповідних державних програм, спрямованих на формування та розвиток інформаційно-комунікативного забезпечення системи державного

управління. Сьогодні в Україні назріла необхідність створення відповідних аналітичних агентств, які б фундаментально займались розробкою відповідних державних програм, основним призначенням яких було б посилення комунікативної взаємодії між органами державної влади та громадськістю з одного боку, а з іншого – в середині самих структур органів державної влади.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи державної комунікативної політики висвітлені в працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Вагомий внесок у дослідження особливостей впливу держави на процес управління інформаційно-комунікативною сферою зробили такі вчені: Ю. Бурило, В. Гурковський, І. Жукова, В. Козаков, Є. Романенко та ін. Однак, незважаючи на численні дослідження, недостатньо висвітленими залишаються специфіка управлінських відносин у сфері комунікації та шляхи її удосконалення.

Мета статті – визначення сутності і специфіки сучасної державної комунікативної політики в Україні та надання пропозицій із її оптимізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку Ю.П. Бурило «недостатня ефективність органів державної влади виникає через низьку координованість їх діяльності, перетинання повноважень, а також в наслідок невідповідності напрямів їх регулювання до конвергентних процесів в інформаційно-комунікаційній сфері» [2]. Відтак, інституційні форми оптимізації комунікативних відносин в системі взаємодії органів державної влади та громадськості мають включати:

- створення структурних підрозділів (спеціальних інформаційних служб або систем) в апаратах центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань взаємодії із ЗМІ та зв'язків з громадськістю;
- віднесення до компетенції віце-прем'єр-міністра України з гуманітарних питань в процесі вироблення і реалізації державної політики обов'язкового врахування принципів прозорості та відкритості діяльності

органів виконавчої влади, розвитку комунікації влади і суспільства. Оскільки Постанова Кабінету Міністрів України «Про функціональні повноваження Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України та Міністра Кабінету Міністрів України» № 1269 від 04.09.2006 втратила чинність. Раніше віце-прем'єр-міністри з гуманітарних питань несли відповідальність за «розроблення та реалізацію державної політики в політико-ідеологічній сфері», що регламентувалось відповідними постановами Кабінету Міністрів України.

У контексті інституціоналізації форм оптимізації державної комунікативної політики України варто враховувати і той факт, що сьогодні «питання комунікативної взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, ЗМІ, громадськості розпорошені в низці нормативно-правових актів, частину з яких становлять рішення Кабінету Міністрів України, через що важливі інструменти (консультації з громадськістю, громадська експертиза тощо) поширюються тільки на виконавчу гілку влади, відсутні загальні стандарти інформаційного обміну між владою та громадськістю, досі не визначеними залишаються механізми здійснення громадського контролю за діяльністю органів влади та організації процесу роз'яснювальної роботи». Суттєвим недоліком у напрямку реалізації державної комунікативної політики в Україні щодо утвердження певних форм інституціоналізації взаємодії відповідних органів державної влади з громадськістю є відсутність в органах законодавчої та судової влади України спеціальних підрозділів зі зв'язків із громадськістю, відповідні комунікативні функції перебирають на себе прес-служби, що безумовно негативно позначається на їх інформаційно-комунікативному забезпеченні.

Варто відзначити, що дотепер в системі органів державної влади, зберігається відмінність підходів щодо функціонування інформаційних служб в органах державної влади, (інформаційні управління, інформаційно-

аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом), яка була визначена Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади» ще більше поглиблює деструктивні процеси у сфері комунікативної взаємодії органів державної влади та громадськості [3].

Слід, відзначити, якщо в цілому на рівні системи органів державної влади зберігаються певні деструкції у функціонуванні відповідних інституційних структур, які забезпечують їх комунікативну взаємодію з громадськістю, то на рівні місцевих органів державної влади такі структури є уніфікованими, чітко визначені підрозділи (відділи та сектори) з питань внутрішньої політики та зв'язків з громадськістю, преси та інформації, що діють на підставі відповідного типового положення і функціональні обов'язки яких та сфери їх компетенції чітко розмежовані [4].

Саме виходячи із цього сьогодні у сфері інстиціоналізації форм оптимізації державної комунікативної політики першочерговим питанням має стати ефективна координація роботи відповідних структурних підрозділів (прес-служба, інформаційно-аналітичні підрозділи), які відповідають за налагодження комунікативної взаємодії органів державної влади з громадськістю. До їх функціональних повноважень має входити не лише «інформування Адміністрації Президента про заплановані заходи за участю керівників ОДВ, що проводитимуться спільно зі ЗМІ, та координувати з прес-службою Президента України підготовку матеріалів, що передаються засобам масової інформації та містять оцінки зовнішньої та внутрішньої політики держави, які можуть мати важливий суспільний резонанс» [5].

Предметними питаннями їх діяльності мають стати консультації з громадськістю та її врахування в процесі формування і реалізації державної політики [6]. Виходячи із цього комплексна координація діяльності

підрозділів зі зв'язків з громадськістю в органах державної влади має включати такі рівні як: локальний (в межах однієї установи усіх комунікативних підрозділів, в тому числі й зі структури патронатної служби), вертикальний (в межах виконавчої гілки відповідно до наявних управлінських зв'язків), горизонтальний (ОДВ та органи місцевого самоврядування на рівні конкретної адміністративно-територіальної одиниці) та інтегральний (або загальнодержавний: законодавча влада на рівні відповідного підрозділу Верховної Ради України, виконавча – Кабінету Міністрів України, судова – через Вищі органи суддівського самоврядування та Адміністрації Президента України) [7, с. 204].

В Україні на державному рівні було здійснено декілька спроб оптимізації державного управління інформаційною сферою, в тому числі і у контексті реалізації адміністративної реформи, що передбачало певні інституціональні зміни, однак до суттєвих та якісних новацій вони не призвели [8]. Відсутній єдиний центральний орган виконавчої влади, відповідальний за формування та/або реалізацію державної політики розвитку інформаційного суспільства, сфери телекомунікацій, програмування, забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки, впровадження технологій електронного урядування, електронного документообігу, електронного підпису, що зумовлює: невизначеність та відсутність єдиної державної політики у цих сферах; недостатній рівень координації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері ІКТ та зв'язку; незабезпечення взаємосумісності (інтероперабельності) різних інформаційних систем, що створювалися в різний час, за різними принципами, на різних технологічних платформах;

На сьогодні на рівні держави управління інформаційною сферою здійснює 4 профільних органів державної влади: 2 регуляторних органи – Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та

інформатизації (НКРЗІ), 2 органи виконавчої влади – Державний комітет з телебачення та радіомовлення України (Держкомтелерадіо України) та Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України (Держспецзв'язку України). Законодавчі функції у сфері управління інформаційно-комунікативним простором покладено на 2 комітети Верховної Ради України: Комітет ВР України з питань свободи слова та інформації та Комітет ВР України з питань інформатизації та інформаційних технологій. У тактичному відношенні суб'єктами прямого та опосередкованого виконання певних завдань та програм в інформаційно-комунікативній сфері є понад 20 органів державної влади України.

Практика реалізації інституційно-конвергентної моделі управління інформаційно-комунікативною сферою вже успішно апробована у західноєвропейських країнах. Інституційно-конвергентна модель управління інформаційно-комунікативною сферою передбачає «реформуванні системи органів державного управління, шляхом створення єдиних конвергентно-регуляторних органів, повноваження яких охоплюють сферу телекомунікацій, телерадіомовлення, надання інших видів електронних інформаційних продуктів і послуг, зокрема в Інтернеті або шляхом їх поєднання» [9].

Виходячи із міжнародної практики, функціонально конвергентні органи регулювання інформаційно-комунікативної сфери «підзвітні чи уряду, чи президенту чи/та парламенту, їх бюджет формується як шляхом відрахувань від зборів та ліцензій, які вони надають, а також за рахунок державних надходжень, та частково від зборів та ліцензій, деякі з таких інституційних структур в межах різних національних систем державного управління входять до складу органів державної влади, інші – представляють собою незалежні громадські організації. Їх спільною ознакою для таких конвергентних органів є те, що вони здійснюють регулювання усього спектру діяльності в інформаційно-комунікаційній

сфері (телебачення, радіо, телекомунікацій та поштового зв'язку) з одного управлінського центру [10]. Така модель нині запроваджена та успішно діє в Італії, Великобританії, США, Грузії, Австралії, Канаді.

В Італії у 2008 р. Міністерство з комунікацій було реорганізовано в Департамент з комунікацій у складі Міністерства економічного розвитку [532], а у Великобританії у 2012 р. було ліквідовано Центральний Офіс з інформації (урядовий орган, що підпорядковувався Секретаріату Кабінету Міністрів) замість якого утворено Центр з питань комунікацій, який не є самостійною структурою, якою донедавна був Центральний Офіс з інформації. У Великобританії в системі органів державної влади функціонує Департамент з комунікацій без якого не затверджується жодне рішення уряду [11].

В структурі уряду Австралії функціонує окремий Департамент широкосмугового зв'язку та цифрової економіки основним завданням якого є сприяння розробці динамічної, стійкої і конкурентоспроможної цифрової економіки, шляхом розбудови швидкої та доступної цифрової телекомунікаційної інфраструктури, забезпечення широкосмугового зв'язку та мовлення; координації переходу від аналогового до цифрового телебачення та підвищення якості й різноманітності контенту в секторі мовлення; забезпечення «розумної ціни» за отримання основних послуг зв'язку; сприяння інноваційній діяльності у сфері інформаційно-комунікаційних технологій; дослідження і робота з бізнесом у вирішенні конкретних питань, зокрема забезпечення кібербезпеки користувачів; створення відповідної нормативно-правової бази тощо [12].

Відтак, з огляду на результативність існування таких структур в різних країнах світу постає питання про необхідність їх створення в межах вітчизняної практики управління інформаційно-комунікативною сферою. Створення такої структури сприятиме підвищенню ефективності загальнодержавної координації в інформаційно-комунікативній сфері

України, виходячи із новітніх тенденцій її розвитку та у відповідності до міжнародної практик її функціонування. Все більше експертів сьогодні наголошують на тому, що наявність подібної інституційної структури, які існують у розвинених західноєвропейських країна є одним із можливих моделей оптимізації системи органів державної влади в управлінні інформаційною сферою. В альтернативу цього в системі органів державної влади України запропоновано створити Національну раду України з питань комунікацій, як – конвергентного незалежного органу з регуляторними і наглядовими повноваженнями в інформаційній сфері (на базі Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення та Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації), до компетенції якої віднести регулювання діяльності у сфері телекомунікації, користування радіочастотним ресурсом, телерадіомовлення, а також – іншої діяльності, що розповсюджуються на основі телекомунікаційної інфраструктури, зокрема в мережі Інтернет; Центрального органу виконавчої влади з формування та провадження комплексної загальнодержавної політики в інформаційній та комунікаційній сфері – щодо розвитку національного інформаційного простору (зокрема діяльності ЗМІ та ЗМК), офіційної комунікації, інформатизації, розвитку інформаційного суспільства (на базі Держкомтелерадіо України [13]).

У такий спосіб, запровадження відповідної моделі інституціональної оптимізації державної комунікативної політики, шляхом створення такого конвергентного незалежного органу з регуляторними і наглядовими повноваженнями забезпечить «впорядкування системи державного управління інформаційною сферою, зменшити її зарегульованості, що суттєво зекономить кошти, оскільки замість утримання декількох органів управління утримуватиметься лише один регуляторний орган та один орган виконавчої влади» [14]. В той же час, варто враховувати і той, факт, що створення такої конвергентної структури в сучасних умовах суспільного

розвитку України не приведе до миттєвої оптимізації системи управління інформаційно-комунікативною сферою, оскільки її діяльність може бути результативною лише за умови концептуально збалансованої політики держави, яка б визначала її стратегічний зміст та здійснювалась одним інститутом централізовано, в окремих її напрямках.

Стратегічно важливою інституційною формою оптимізації державної комунікативної політики в Україні має стати реальне запровадження технологій електронного врядування, які б гарантували високий рівень автоматизації всієї сукупності державно-управлінських процесів, тим самим забезпечуючи суттєве підвищення ефективності системи державного управління. Але впровадження у електронного урядування проводиться дуже повільно - не виконано план заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2011 року № 1014-р; відсутні програми розвитку електронного урядування в системі органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, повільно впроваджуються програми з надання електронних адміністративних послуг. Особливо варто акцентувати увагу на тому, що сьогодні електронне врядування має забезпечити побудову розподільної системи соціального управління, яка б вирішувала завдання підвищення ефективності діяльності державних закладів та установ щодо управління документами та процесами їх оброки [15]. Електронне врядування в Україні має забезпечити прискорення процесів інформаційного обміну у різних сферах суспільного життя, відкрити нові форми для більш мобільної взаємодії органів державної влади й громадськості та в межах своїх власних інституційних структур.

4 червня 2014р. Уряд реорганізував Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації, та нарешті створив центральний орган виконавчої влади з реалізації політики у сфері електронного урядування -

Державну службу з питань електронного урядування – діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем'єр-міністра України – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житло-комунального господарства.

Стратегічною метою нової служби має стати інформування органів державної влади та громадськості про стан справ в системі інформатизації та розроблення відповідних пропозицій щодо вдосконалення та модернізації її нормативно-правової бази, вироблення нових підходів та стандартів до реалізації електронного урядування, здатного спростити комунікативну взаємодію між владою та суспільством.

Державна служба з питань електронного урядування, враховуючи динамізм розвитку інформаційного суспільства повинна забезпечити постійне оновлення документів, які б гарантували ефективність архітектоніки прийняття державно-управлінських рішень. Важлива роль у контексті реалізації їх повноважень має належати запровадженню методик оцінки ефективності інформаційно-комунікативних проєктів у сфері взаємодії органів державної влади та громадськості. Слід відзначити, що більшість програм, концепцій проєктів, які стосуються даного питання, і які були прийняття та затвердженні в Україні протягом останніх років, здебільшого спрямовані на вирішення тактичних задач, хоча ефективність взаємодії органів державної влади та громадськості є одним із інструментів реалізації стратегії розвитку системи державно-громадського управління.

При всіх позитивних і негативних сторонах процесу запровадження електронного урядування в Україні й досі відкритим залишається питання щодо затвердження «Системного проєкту формування інфраструктури електронного урядування». Стратегічною метою даного проєкту має стати інформування органів державної влади та громадськості про стан справ в системі інформатизації та розроблення відповідних пропозицій щодо вдосконалення та модернізації її нормативно-правової бази, вироблення

нових підходів та стандартів до реалізації електронного врядування, здатного спростити комунікативну взаємодію між владою та суспільством.

«Системний проект формування інфраструктури електронного урядування» враховуючи динамізм розвитку інформаційного суспільства повинен забезпечити постійне оновлення документів, які б гарантували ефективність архітекtonіки прийняття державно-управлінських рішень. Важлива роль у контексті реалізації даного проекту має належати запровадженню методик оцінки ефективності інформаційно-комунікативних проектів у сфері взаємодії органів державної влади та громадськості. Слід відзначити, що більшість програм, концепцій проектів, які стосуються даного питання, і які були прийняття та затвердженні в Україні протягом останніх років, здебільшого спрямовані на вирішення тактичних задач, хоча ефективність взаємодії органів державної влади та громадськості є одним із інструментів реалізації стратегії розвитку системи державно-громадського управління.

Принципово чіткого розуміння потребує сама методологія з'ясування того чи можна забезпечити ефективність функціонування системи державного управління ігноруючи інформаційно-комунікативну взаємодію органів державної влади із громадськістю, а з іншого боку, рівень такої взаємодії має виступати критерієм її ефективності загалом. Система державного управління не може бути ефективною у жодному із випадків, якщо вона не включає оптимізованої взаємодії з громадськістю. Саме тому сьогодні інституційною формою оптимізації державної комунікативної політики в Україні має стати Стратегія інформаційно-комунікативного розвитку системи органів державної влади яка б забезпечувала реалізацію новітніх інноваційно-комунікативних методів, методик та технологій як в межах системи державного управління, так і на рівні взаємодії з громадськістю.

Однією із найбільш дієвих інституційних форм забезпечення комунікативної взаємодії органів державної влади та громадськості та ефективності реалізації загалом державної комунікативної політики має стати створення відповідної оперативно-моніторингової структури. Виходячи із цього в Адміністрації Президента України доцільним було б з метою оптимізації діалогічного дискурсу у суспільстві в напрямі запровадження стратегічного курсу держави на формування громадянського суспільства в Україні проведення Громадського форуму, який би сприяв обговоренню найбільш актуальних питань у сфері публічної політики, що дало б змогу виробити практичні рекомендації щодо взаємодії органів державної влади та громадськості, а отже, визначити ефективність діалогу між ними. Подібний комунікативний захід варто було б також запровадити і на рівні регіональної влади та органів місцевого самоврядування.

Створити Громадську Раду при Президентові України як одну із стратегічних ініціатив щодо інституціоналізації діалогічної взаємодії органів державної влади та громадськості в Україні, на яку покладался б основний обов'язок – розвиток громадянського суспільства шляхом утвердження діалогу між владою та громадськістю як між рівноправними учасниками державно-управлінського процесу;

Створити при Адміністрації Президента України як одну із найбільш дієвих інституційних форм забезпечення комунікативної взаємодії органів державної влади та громадськості ситуаційний центр, основним завданням якого було б оперативне та випереджальне інформування глави держави про стан справ у країні та у світі загалом. До повноважень цього центру має належати аналіз найважливіших проблем розвитку держави та прийняття стратегічних й оперативних рішень. Завдяки такій структурі в Адміністрації Президента України буде досягнуто оперативність прийняття державно-управлінських рішень, посилення контролю за їх виконанням з боку як

самих органів державної влади, так і громадянського суспільства, сталість та оптимізація процесів державного та муніципального управління;

Кабінету Міністрів України з метою оптимізації комунікативної політики держави в системі органів державної влади на центральному та місцевому рівнях створити відповідні аналітичні агентства, що розробляли б відповідні державні програми, основним призначенням яких було б посилення комунікативної взаємодії, з одного боку, між органами державної влади та громадськістю, а з другого – в середині самих структур органів державної влади.

Віднести до компетенції віце-прем'єр-міністра України з гуманітарних питань обов'язкове врахування принципів прозорості та відкритості діяльності органів виконавчої влади, розвитку комунікації влади і суспільства виходячи із того, що Постанова Кабінету Міністрів України “Про функціональні повноваження Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України та Міністра Кабінету Міністрів України” № 1269 від 4 вересня 2006 р. втратила чинність (раніше віце-прем'єр-міністри з гуманітарних питань несли відповідальність за “розроблення та реалізацію державної політики в політико-ідеологічній сфері”).

Розробити та затвердити Єдиний кодекс державних документів щодо управління інформаційною сферою, який би охоплював дві глобальні складові державного управління інформаційною сферою: інформаційно-технологічний (пов'язаний з рішеннями щодо створення технологічної бази переходу України до інформаційного суспільства, розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури, вироблення та використання ІКТ та упровадження форм діяльності, що базуються на них, тощо); інформаційно-змістовий, пов'язаний з діяльністю ЗМІ та ЗМК (зокрема в мережі Інтернет), установленням соціальної та правової відповідальності ЗМІ перед суспільством, забезпеченням інформаційних прав і свобод громадян,

наповненням вітчизняного і світового медійного простору позитивною інформацією про Україну тощо;

Розробляючи технологічний зміст “Доктрини державної інформаційної політики”, виходити із необхідності прийняття відповідних нормативних документів, зокрема Концепції розвитку національного інформаційного простору, Концепції розвитку офіційної комунікації;

Верховній Раді України необхідно закріпити зобов’язання парламенту України на нормативно-правовому рівні: публічно обговорювати законопроекти, які мають найбільше соціальне значення для громадськості; узагальнювати та публікувати результати відповідного обговорення законопроектів; регламентувати доцільність залучення неурядових організацій до обговорення певних законопроектів. Розробити та прийняти Закон України “Про державну комунікативну політику”, який би забезпечив чітке встановлення зворотного зв’язку з громадськістю, публічного діалогу, партнерських стосунків органів влади та інститутів громадянського суспільства, підвищення ефективності механізму залучення громадськості до розроблення та реалізації державної політики, дотримання системності у здійсненні політичних комунікацій.

Висновки. Таким чином, запровадження новітніх інституціональних форм оптимізації державної комунікативної політики в Україні є одним із стратегічних й тактичних напрямків її реалізації, від концептуального й технологічного забезпечення яких залежить розвиток держави, її внутрішня та зовнішня політика, збалансованість в утвердженні нових пріоритетів її функціонування та підтримка з боку громадянського суспільства.

Література

1. Губерський Л. В. Інформаційна політика України / Л. В. Губерський : Монографія. URL:

http://pidruchniki.ws/15840720/politologiya/informatsiyna_politika_ukrayi_ni_-_guberskiy.lv

2. Бурило Ю.П. Організаційно-правові питання державного управління в інформаційній сфері / Бурило Ю.П – 2008. URL: <http://adminpravo.com.ua/index.php/2010-04-13-14-05-13/145-2010-09-28-13-27-30/1942-22.html>
3. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23 вересня 1997 р. № 539. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=539%2F97-E2%F0&new=1>
4. Про затвердження Типового положення про Головне управління у справах національностей та релігій Київської міської, управління (відділ) у справах національностей та релігій обласної, відділ у справах національностей та релігій Севастопольської міської державної адміністрації : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2008 р. № 171. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=171-2008-%EF&new=1>
5. 352 Про координацію роботи прес-служб та інформаційно-аналітичних підрозділів органів державної виконавчої влади : Розпорядження Президента України від 23.11.1995 р. № 419. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=419%2F95-%F0%EF>
6. Про роботу центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення відкритості у своїй діяльності, зв'язків з громадськістю та взаємодії із засобами масової інформації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2004 р. № 759. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=759-2004-%F0&new=1>

7. Баровська А.В. Принципи державної інформаційної політики у сфері європейської інтеграції / А.В. Баровська // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України [Текст] : наук. журн./ Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К. : НАДУ, 2008. № 2. С. 201-208.
8. Про основні засади державної комунікативної політики : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 85-р від 13.01.2010 р. Про схвалення Концепції проекту Закону України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85-2010-F0&new=1>
9. DBCDE URL: http://www.dbcde.gov.au/about_us/corporate_plan_2011-13
10. Шаран П. Сравнительная политология / П. Шаран / В 2 ч. – Ч. 1. – М.: [Российская академия управления], 1992. – 226 с.
11. Ofcom. URL: <http://www.ofcom.org.uk/>
12. AGCOM. URL: <http://www.agcom.it/Home.aspx>
13. Конах В.К. Проблеми інформаційного законодавства України в сфері створення, поширення та використання інформації та шляхи їх вирішення / В.К.Конах / Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1189/>
14. Концепція реформування законодавства України у сфері суспільних інформаційних відносин. Затверджено та взяте за основу рішенням Урядової комісії з питань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів виконавчої влади (Протокол № 7 від 06.10.2000 р.) URL: http://ndcpi.org.ua/jurnal/16_12.htm
15. Формирование инструментов маркетинга в публичном управлении: уч. пособие / Романенко Е.А., Чаплай И.В. – LAP Lambert Academic Publishing, 2016. 190 с.

References

1. Burylo, Yu. P. (2008). Orhanizatsiino-pravovi pytannia derzhavnoho upravlinnia v informatsiinii sferi [Organizational and legal issues of public

- administration in the information sphere]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. URL: <http://adminpravo.com.ua/index.php/2010-04-13-14-05-13/145-2010-09-28-13-27-30/1942-22.html> [in Ukrainian].
2. Huberskyi, L. V. (2007). Informatsiina polityka Ukrainy [Information Policy of Ukraine]. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/politologiya/informatsiyna_politika_ukrayini_-_guberskiy.lv [in Ukrainian].
 3. Zakon Ukrainy "Pro poriadok vysvitlennia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini zasobamy masovoi informatsii": vid 23 veresnia 1997 r., № 539 [Law of Ukraine "On the procedure for the coverage of the activities of public authorities and local self-government bodies in Ukraine by mass media" from September 23 1997, № 539]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=539%2F97-E2%F0&new=1> [in Ukrainian].
 4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia Typovoho polozhennia pro Holovne upravlinnia u spravakh natsionalnestei ta relihii Kyivskoi miskoi, upravlinnia (viddil) u spravakh natsionalnestei ta relihii oblasnoi, viddil u spravakh natsionalnestei ta relihii Sevastopolskoi miskoi derzhavnoi administratsii" : vid 12.03.2008 r., № 171 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Model Regulations on the Main Department for Nationalities and Religions of Kyiv City, Administration (Department) for Nationalities and Religions of the Region, Department for Nationalities and Religions of Sevastopol City State Administration from March 12 2008, № 171]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=171-2008-%EF&new=1> [in Ukrainian].

5. Rozporiadzhennia Prezydenta Ukrainy "Pro koordynatsiiu roboty pres-sluzhb ta informatsiino-analitychnykh pidrozdiliv orhaniv derzhavnoi vykonavchoi vlady" : vid 23.11.1995 r., № 419 [Order of the President of Ukraine "On coordination of work of press services and information-analytical subdivisions of executive bodies" from November 23 1995, № 419]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=419%2F95-%F0%EF> [in Ukrainian].
6. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro robotu tsentralnykh i mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady shchodo zabezpechennia vidkrytosti u svoii diialnosti, zviazkiv z hromadskistiu ta vzaiemodii iz zasobamy masovoi informatsii" : vid 18.10.2004 r., № 759 [Order of the President of Ukraine "On work of central and local executive authorities to ensure openness in their activities, public relations and interaction with mass media" from October 18 2004, № 759]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=759-2004-%F0&new=1> [in Ukrainian].
7. Barovska, A. V. (2008). Pryntsypy derzhavnoi informatsiinoi polityky u sferi yevropeiskoi intehratsii [Principles of state information policy in the field of European integration]. Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, 2, 201-208 [in Ukrainian].
8. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro skhvalennia Kontseptsii proektu Zakonu Ukrainy "Pro osnovni zasady derzhavnoi komunikativnoi polityky": vid 13.01.2010 r., № 85-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Concept of the Draft Law of Ukraine "On the Basic Principles of State Communication Policy""] from January 13 2010, № 85-r]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85-2010-F0&new=1>
[in Ukrainian].

9. Corporate Plan 2011 – 2013. (2010). www.dbcde.gov.au. URL: http://www.dbcde.gov.au/about_us/corporate_plan_2011-13 [in English].
10. Sharan, P. (1992). *Sravnytelnaia polytolohyia* [Comparative Political Science]. (Vols. 1). Moscow: Rossyiskaia akademyia upravlenyia [in Russian].
11. Official site of Ofcom. www.ofcom.org.uk. URL: <http://www.ofcom.org.uk> [in English].
12. Official site of AGCOM. www.agcom.it. Retrieved from <http://www.agcom.it/Home.aspx> [in English].
13. Konakh, V. K. (n.d.). Problemy informatsiinoho zakonodavstva Ukrainy v sferi stvorennia, poshyrennia ta vykorystannia informatsii ta shliakhy yikh vyreshennia [Problems of Information Legislation of Ukraine in the Field of Creation, Distribution and Use of Information and Ways to Address them]. www.niss.gov.ua. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1189/> [in English].
14. Kontsepsiia reformuvannia zakonodavstva Ukrainy u sferi suspilnykh informatsiinykh vidnosyn. Zatverdzheno ta vziato za osnovu rishenniam Uriadovoi komisii z pytan informatsiino-analitychnoho zabezpechennia diialnosti orhaniv vykonavchoi vlady (Protokol # 7 vid 06.10.2000 r.) [Concept of reforming Ukrainian legislation in the field of public information relations. Approved and taken as the basis of the decision of the Governmental Commission on issues of information and analytical support for the activities of executive authorities (Minutes No. 7 dated October 6, 2000)]. (n.d.). ndcpi.org.ua. URL: http://ndcpi.org.ua/jurnal/16_12.htm [in English].
15. Romanenko, E. A., Chaplai, I. V. (2016). *Formirovanie instrumentov marketinga v publichnom upravlenii* [Formation of marketing tools in public administration]. LAP Lambert Academic Publishing [in Russian].